

Nobeigums. Sāk. 24. numurā
VLADISLAVS LŌCIS pats labprātīgi atteicās no personīgās daiļrades. Viņš neturpina rakstīt otro daļu romānam «Myuža dīnas». Viņš pašķir ceļu citu daiļdarbiem. Ar prieku sagaida apceres un monogrāfijas par dzimtās puses vēsturi un valodu, laimīgs pārlasa no sirmgalviem saņemtos memuāru

ANDRIS VĒJĀNS GĀJPUTNU DZIESMA DZĪVO

iespāids atblāzmojas Vladislava Lōča skatienā un prozas tēlojumā. Vācijas, Austrijas, Šveices, daudzu citu Eiropas valstu un tautu svētcēlniekiem pievienojas trimdīnieki — Latvijas un Latgales katolīcīgie.

«Ari myusim šys Pāvsta Jōņa Pōvula II apcīmōjums, svātcēlōjums uz Altetingu, izsacēja myusu ilgas, myusu syudzeibu un lyugumu, lai Altetingas Dīvmōte ari myusim nastu svēteibu, nastu myusu lyuguma

izpildejumu, apsažālōjumu un dūtu myusim, myusu volūdai tōs tiseibas un pīnōkumus, ar kurim mes varātu runōt uz myusu dzimtīni, saceit ar tim vōrdim, kas tautu aizkustynōtu, kai tys nūteik te Altetingā 18. novembra dīnas vokorā uz kapleicas laukuma. Mes ceram un lyudzom, lai šys Pāvsta Jōņa Pōvula II svātcēlōjums uz Altetingu, kurā kaidreiz latgali beja vyskuplōkā skaitā kara laikā atroduši sev patvārumu, ītu nu šenes latgaļu saucīns pēc taisneibas un tys atskanātu Aglyunas Dīvmōtes bazilikā un tōlōk pōri Ciriša azaram par vysu Latgolu.»

Altetingā bavāriešiem tas pats, kas mums Aglona. 1980. gada lapkritis manā uztverē un apziņā sabalsojas ar 1993. gada atvasaru, kad Latviju, Daugavas un Ciriša krastus svētīja Romas Pāvsts Jānis Pāvils II. Viņam pasniegtajā Latgales cilvēku, ezeru un dievnamu attēlu albumā uz vāka zelta burtiem rakstīts: «Loba dina».

Vladislava Lōča mūžs ietveras 72 gados (26. 01. 1912. — 30. 12. 1984.), no kuriem pieci desmiti upurēti Latgales rakstiem. Kad izdevējs mira, viņa tuvākais palīgs un līdzstrādnieks Alberts Spoģis apkārtvēstulē rakstīja: «Nabyus ūtra trimdīnika, kas sovu dzeivi byutu tik galeigi adevīs latgaļu preses, kulturas un tiseibu aizstōvēšonai, kai tū vysu myužu jys aplicynōja. Jō dzeive beja veļteita katōļticeigōs Latgolas literaturas un kulturas sekmēšonai un latgaļu tiseibu aizstōvēšonai Latvijas republikas satversmes rubežōs...»

Pīlciņas baznīcas altārgleznā — Kalvārijas kalns. Vladislava Lōča dzīve bija Golgātas gājijens.

To aplicina arī viņa stāstu, tēlojumu un rakstu izlase «Tautas gors» (1992), kuru laidusi klajā LKC izdevniecībā. Pirmais Lōča darbs, kas iespiests laikrakstā «Latgolas Vārds» 1931. gada 31. maija numurā, saucas

Pieminekļis Pīlciņas kapos

«Gōju putni — latgališi». Viņu centienu un ilgu paudējs, ar lača izturību un spēku apveltītais vīrs nu mierīgi atdusas dzimtās puses kapsētā.

Viņa paveiktais darbs, viņa 140 izdotās grāmatas augšāmceļas. «Latgaļu literatūras ekspresis» iegriezies daudzās novada pilsētās un ciematos, skolās un bibliotēkās. Alberts Spoģis ar dēliem 1994. gada vasarā tika draudzīgi uzņemts visur — Daugavpilī un Makašānos, Kalupē un Dricānos, Vārkavā un Raiņa Jasmuižā... 1989. gadā tur Baibas Ducmanes ierosmē un vadībā pirmo reizi tika izveidota trimdas latgaļu izdevumu izstāde «Gājputnu dziesma atgriežas mājās». Tagad savos tēvu būvētajos pamatos nostājas arī Vladislava Lōča un viņa palīgu celtā, laikmeta vējos norūdītā «Latgaļu sāta».

Aleksandrs Jermolenko (no

manuskriptus.

Ilona Salceviča raudzījusi saskaitīt Vladislava Lōča sabiedriskos pienākumus. To daudz, bezgala daudz. Bet visi pakļauti galvenajam uzdevumam — latgaļu preses un grāmatas attīstībai, Latgales rakstu gaismas spožam mirdzējumam tālā nākotnē. Viņš smagi pārdzīvo to, ka saplok viņa izdevumu lasītāju saime emigrācijā. Un kā būs dzimtenē, kad atgriezīsies gājputni, knābjos un spānu galos turot un nesot tēvzemes rītdienas pavasarim svešumā izmisumā nosargāto dziesmu? Kā tur būs? Un kad, kad tas notiks?

Izlases «Tautas gors» pēdējais raksts veltīts pāvsta Jāņa Pāvila II vizītei Altetingā. Neaizmirstams

NORMUNDS DIMANTS CEĻMALĪTES

***

*Iedomu sāpēs var paklupt un krist,
Cerību saulē var dēstīt stādu.
Gana pa mījkrēslī, zaķi, brist —
Pasaule diža ir, ne kā to rādu.
Pasaule diža, ka negribas dzist.
Lāpas dag aizmūžiem cauri līdz
rītam.*

*Dzīvība svēta, nedrīkst to sist,
Kaut vai ejot klūpam un krītam.*

***

*Cerību stari no dvēseles dzelmes
Aust uz debesīm, svētām un cēlām.
Var mirt no sala un var mirt no
svelmes,
Var mirt no sāpēm, ko paši sev
cēlām.*

*Tomēr ir debesis, cerību stari,
Dvēseles gaisma un debesu gods.
Kamēr tu dari, tikmēr tu vari,
Tikmēr tev tiks dots un dots.*

***

*Visas sāpes reiz pāries
Un rimies debesis —
Viss, kas pāri mums ies,
Pat asaru lietus līs.
Pat dvēseles lāstekās sasals,
Pat sirdīm būs grūti dzūt.
Ne nobaidīs mūs, ne sakals
Nekas mūs, pelnrušķūt.*

***

*Cik priecīga ir šodien atdzimusi
sirds!*

*Ir gana raudāt, sevī līmt un mirt.
Cik priecīga ir smilga ziedot pļavā!
Un priecīga ir dvēsele gaitā savā.
Nav paspēlēts, nav nospēlēts nekās.
Mirdz dažas asaras no pasakas,
Bet dzīvība ir varena un skaista,
Tā tev par prieku, māmiņ, saulē
laista!*

Vladislavs Lōcis no kreisās un Voldemārs Likerts

PĒTERIS GLEIZDĀNS

MĀKSLAS AUGŠUPCEĻOŠAIS SPĒKS

Semestra noslēguma sesijas disputos par mākslu aizvadīta ne viena vien stunda, diena. Studentiem pašiem nemanot tiešas saskarsmes mirkļos izkristalizējās pozitīvais, uz kura bāzes aug kultūras pārmantotība, kura ar tradicionālo tautu kultūru spēcina cilvēces fantāzijas diegļus, mākslinieku radošo izdomu un idejas. Mākslas disciplīnu darbu skatēs redzētais un mans lektora saskarsmes ar studentiem ļauj secināt — mākslas aktīvā pasaule pulsē ne tikai Rietumeiropā, arī pirms tās — Viļakas, Daugavpils, Rēzeknes apkaimē, Latvijas provinču mazpilsētās.

Interesi rosina tas, ka topošie mākslas bakalauri ir skolotāji no dažādām valstis un privātskolām. Pilnvērtīgas zināšanas mākslā nestāv pāri cilvēka prātam, studenta darba tikumam, pašāvēlībai uz savām darba spējām. Latvijas Mākslas akadēmijas Latgales filiāles pedagoģijas nodaļas 1. kursa studentu individuālās spējas akadēmiskās izglītības pamatu apguve, profesora O. Zvejsalnieka vadītajā glezniecības meistardarbnīcā iepazītā tēlotājmākslas tehniku daudzveidība ļauj Ilmai Rapšai, Andrim Džigonam, Marijai Gailumim, Ritai Matisonei brīvi, meistarīgi modulēt cilvēkvidē iecienītās klusās dabas. Tās jaunus autorus noved pie iedvesmas pilniem meklējumiem papildināt gleznieciskās vērtības.

Jānis Laicāns labi izprot un ciena latviešu ainavas gleznieciskās vērtības. Stāfāžu ieglezno viegli, pārdomāti pīrcizā zīmējumā. Jānim Rapšam, Ārvaldam Urtānam neierasts dzīves un dabas skatījums, dabas skati kolorita mērķtiecīgi, vienlīdz spilgti krāsu akcenti un temperamentīgas otas triecienu veidota glezņas virsmas

faktūra.

Una Gura iesāk ar elementārām mākslas likumsakarībām, spēcīgi un secīgi ieiet mākslas dziļākās zinātniskās programmās. Ar ilustratoru talantu iekaro atzinību bērnu grāmatu mākslas pasaulē. Pateicoties Bērnu vides skolas radošajai pieejai, autorēm Editei Faibuševicai, Agritai Miesniecei, Elvirai Isajevai un māksliniecei Unai Gurai sadarbībā ar WWF Pasaules Dabas fonda Vācijas nodaļu un Sorosa fonda Latvijā atbalstu 1996. gadā Madonas tipogrāfijā iespiesta elitāra grāmata bērniem «Dabas pamatlikumi». Četrus dabas pamatlikumus (Dažādība. Pārvērtības. Ietekme. Saistība) daudzslāpānā būtība bērnu pasaulē attēlota īsta un ticama. Mākslinieciski poligrāfiskais līmenis grāmatu izvirza kvalitatīvāko novada izdevumu skaitā, aplicina īstenību: profesionāli strādājot arī novadā dzīvojošie autori spēj sasniegt Eiropas standartiem atbilstošu līmeni.

Mākslas darbiem mijoties ar vingrinājumiem dekoratīvi izteiksmīgās, oriģinālās dizaingrafikās — vērtīgas ierosmes ir studentēm Jolantai Abelei, Lilitai Laganovskai, Margaritai Seleckai, Ritai Matisonei, kuras uzdevumus risina ar vorticisma mākslas izteiksmes līdzekļiem. Izsenis profesionālās izglītības apguvē

mākslas specialitātēs studenti apgūst burtus kā semantiski estētisku vizuālu parādību. Galvenais, ka mūsu studenti prot risināt konkrētus šriftu mākslas uzdevumus, savas ieceres īstenojot konkrētos atbildīgos objektos. Akadēmiskās zinības nepievil, droši aicina pasūtījuma izpildītāju aprītē. Kvalitātes kritēriji ietver sevi izglītošanas ieguvumu. Sniegtas dzīves pretmetu iespējas aplicina izaicinājumu, oriģinalitāti, bezbailību. Rīgā, vienā no privātajām skolām «Latreia» bērnu gleznošanas studijas vadītāja Gaļina Maksimova piedāvā savdabīgās idejas reklāmdizainā, atzinīgi izveidojot firmas stila grafisko risinājumu.

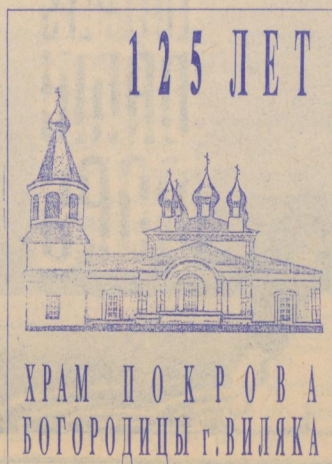
Viļakas pareizticīgo draudzes dievnamam jūnijā apritēja 125 gadi, pasākuma reklāmas projektus, tās pielietojumu dažādiem veidiem un

tehniskām izstrādājās Jānis Laicāns. Katrs darbs ir labs savā vietā ar padziļināto izpratni, atbilstošas filozofijas laikmetam.

Labu nodomu vadīti studenti aiziet vasaras plenērā. Aiziet spraigā iekšējā nepieciešamībā, bez negatīvām emocijām, garīgajā spriedzē, paši to izskaidro ar vienu vārdu — uzlādēti. Tā ir pieaugušo izglītības laikmetīga, cienijama īpatnība. Iekšējais «bet» (sevis tiesāšana mākslā, bet sevis iztukšošana, pašsadedzinašanās mākslai) paliek kā augšupceļošais spēks, vēl vairāk — kā sabiedriskuma izjūta, cildenums, mākslas augšupceļošais spēks.

Attēlos: Gaļina Maksimova — firmas stils, vizītkarte; Jānis Laicāns — iepakojuma grafikas risinājums, Viļaka; Una Gura — grāmatu grafika, vāks, Daugavpils.

Dabas pamatlikumi

JĀNIS LAICĀNS

UNA GURA

GAĻINA MAKSIMOVA

